

– Բերեցեք:

Նրանք խորին կերպով գլուխ տոռցին եւ միմեանց բօթբօթելով դուրս եկան սենեակից: Ես գնացի նրանց ճանապարհի դնելու: Դրսում մահտեսի Թորոսը դրեց իմ ափի մէջ մի հատ հինգ դուրուշանոց: Ես ահագին պղնձե դրամը խփեցի ուղիղ նրա ճակատին:

– Օրհնա՛ճ, այդպիսի հանաքներ խօ չեն անում, – ժպտելով ասաց մահտեսի Թորոսը եւ, կռանալով, վեր առեց հինգ դուրուշանոցը, դրեց իր գրպանում, աւելացնելով, – շատ չա՛րն ես եղել...

Այդ մարդիկը ամէն մի վիրաւորանք կատակի տեղ եւ ընդունում, որովհետեւ վիրաւորանքին վիրաւորանքով պատասխանելու ոչ քաջութիւն եւ ոչ անձնասիրութիւն ունեն: Բակում հեռոյց տեսաւ նրանց վարպետ Փանոսի մայրը եւ ձայն տոռց:

– Յամեցե՛ք, մահտեսի Թորոս, համեցե՛ք, խօջայ Մկօ, համեցե՛ք խօջայ Յակօ, ո՛ր էք այդպէս գնում, առանց մի բան ուտելու, առանց մի բան խմելու:

Մահտեսի Թորոսը, խօջայ Մկօն, խօջայ Յակօն նախ շնորհակալութեամբ մերժեցին պառաւի հրաւերքը, յայտնելով, որ շտապում են, բազարի ժամանակ է, շուկայում շատ գործեր ունեն, յետոյ, պառաւի սիրտը չկտորելու համար, ընդունեցին նրա հրաւերքը եւ մտան նրա հետ գինիների մառանը:

Ես զարմացայ. ովքե՞ր էին այդ մարդիկը, որ տանտիկինը այնպէս յարգանքով էր վերաբերում նրանց: Երբ հարցրի սպասաւորից, որ ձեռքում նախաճաշիկ էր տանում մառանը, նա պատասխանեց.

– Չէ՛ք ճանաչում, մեր քաղաքի ամենահարուստ վաճառականներիցն են: Խոզն այնքան ճարպ չունի, որքան դրանք ոսկիներ ունեն:

Վերադառնալով սենեակը, Ասլանին սաստիկ վրդովոած դրութեան մէջ գտայ: «որքա՛ն ցածութիւն... որքա՛ն ստորութիւնե... ասում էր նա եւ զայրացած կերպով անցուդարձ էր անում սենեակի մէջ:

– Գիտե՛ս, այդ մարդիկը Վանի ամենահարուստ վաճառականներից էին, – ասացի նրան:

– Ես տարակոյս չունեմ, որ ճշմարիտ է: Ասացե՛ք ինդրեմ, – դարձաւ նա դէպի ինձ, – ի՞նչ գաղափար կը կազմէի ես հայերի մասին, եթէ իսկապէս եւրոպացի լինէի: Ահա այդ գարշելի արարածներն են, որ խայտառակում են ամբողջ ազգը, ահա դրանց հանդիպելով եւրոպացին հայոց ամբողջ ժողովրդի վրայ վատ կարծիք է կազմում: